

vositalardan foydalanish);

BILISHI KERAK:

Shuningdek, har bir o'qituvchi;

- Har qanday masala o'quvchilar bilan yuzma - yuz tahlil etishi;
- O'quvchilarga masalani turli yo'llar bilan yechish mumkinligini tushuntira olishi;
- Mashg'ulotning turli bosqichlarida masalani yechishning turli yozma shakllaridan maqsadli foydalana olishi;
- Masala yechimini tekshirishni turli yo'llaridan foydalana olishi;
- Masalalarni yechishni o'rgatish mashg'ulotini ishlab chiqa olishi;
- Boshlang'ich sinflar uchun matematika kursi bo'yicha har qanday masalani yecha olshi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Матвеева Н.А. Методические приёмы обучения составлению текстовых задач: Математические задачи в начальной школе // Нач. шк. –2003. – №6. – С.41-45.
2. Qosimov F.M. Boshlang'ich sinf matematika darslarida ijodiy topshiriqlar tizimi (monografiya). – T.: Fan va texnologiya, 2011. – B. 156.
3. Янгабаева Е. Теория и практика обучения математике младших школьников Узбекистана. Диссертация в виде научного доклада на соискание учёной степени доктора педагогических наук. – Т., 2006. – 95 с.
4. Boshlang'ich ta'lim jurnali. – 2005 yil. – 4-son. – 10-11 betlar.

УДК 378.015.311:159.952.13(045)

*Лариса Фоменко
(Харків, Україна)*

ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНТЕРЕС» У РІЗНИХ НАУКАХ

У статті на основі змістовно-термінологічного аналізу інформаційно-довідкової літератури розглянуто різні підходи до тлумачення поняття «інтерес», висвітлено філософський, соціологічний, педагогічний і психологічний аспекти досліджуваного поняття.

Ключові слова: *інтерес, спрямованість, потреби, особистість, діяльність.*

On the basis of content-terminology analysis of reference literature different approaches to the interpretation of the term "interest" are considered, the philosophical, sociological, pedagogical and psychological aspects of the concept are highlighted.

Keywords: *interest, focus, need, individual, activity.*

В умовах сучасних інтеграційних і глобалізаційних процесів в освіті, стрімкого розвитку інформаційних технологій та охоплення ними практично всіх галузей людської діяльності, особливої уваги потребує підготовка педагогічних кадрів, здатних до професійного саморозвитку, самовдосконалення, навчання протягом життя. Одним із ключових завдань у цьому контексті виступає розвиток когнітивного інтересу майбутніх учителів у системі вищої педагогічної освіти, який є могутньою рушійною силою активізації пізнавальної діяльності студентів, надає можливість відчувати радість від творчої діяльності, отримати задоволення від навчання.

Проблема формування та розвитку інтересів, їх значення в освітньому процесі привертала увагу дослідників у різні періоди становлення психолого-педагогічної науки. Останнім часом над проблемою працювали вітчизняні (М. Агапова, А. Алексюк, І. Бех,

Н. Бібік, Н. Бойко, В. Вербицький, С. Гончаренко, Л. Кацова, О. Киричук, В. Кобаль, Л. Крамаренко, В. Лозова, В. Мадзігон, В. Онищук, В. Радул, О. Савченко, В. Сухомлинський, А. Штифурак, С. Шумигай та ін.) та зарубіжні (С. Ананьїн, Ю. Бабанський, Л. Виготський, У. Джеймс, В. Загвязінський, К. Ізард, А. Маслоу, Н. Морозова, Ж. Піаже, С. Рубінштейн, М. Сміт, Л. Фрідман, І. Хофман, Г. Щукіна та ін.) психологи та педагоги. У своїх роботах вони висвітлювали теоретичні та методологічні питання розвитку інтересу, його впливу на результативність навчальної та професійної діяльності.

Дослідження проблеми розвитку когнітивного інтересу студентів вищих навчальних закладів нерозривно пов'язане із розумінням суті поняття «*інтерес*». Як свідчить аналіз інформаційно-довідкової та наукової літератури, єдиного тлумачення цього поняття на сьогоднішній день немає.

Метою статті є змістовно-термінологічний аналіз інформаційно-довідкової літератури для визначення різних підходів до тлумачення поняття «*інтерес*».

Слово «*інтерес*» походить від латинського *interest*, що в перекладі означає «мати значення, важливо» і тлумачиться у словниках як «особлива увага до чого-небудь, бажання дійти до суті, дізнатися, зрозуміти» [7], «те, що найбільше цікавить кого-небудь, що становить зміст чийхось думок і турбот; прагнення, потреби», «зацікавлення, захоплення кимось, чимось» [2]. Тобто суть поняття розкривається через спрямованість особистості на певний об'єкт або предмет з метою його пізнання.

Вивчення інформаційно-довідкової літератури з різних галузей діяльності дозволило нам виділити різні підходи до визначення поняття «*інтерес*». У філософії «*інтерес*» розглядають як спрямованість особистості (позитивну чи негативну) на створення та використання матеріальних та духовних цінностей [18, 19, 20]. Інтереси людські, разом з потребами та цінностями, виступають рушійною силою історичного процесу, лежать в основі будь-яких форм суперництва, боротьби й співпраці між людьми [17, 20]. Філософський аспект поняття «*інтерес*» розкривається через зв'язок людини і суспільства, її ролі в історичному процесі.

Виходячи з вищезазначеного, можемо стверджувати, що інтерес є явищем соціальним. Притаманний соціальним суб'єктам (індивіду, класу, суспільству) він стає реальною причиною, рушійним фактором соціальних дій, які формують мотиви і стимули, ідеї та емоції окремих індивідів, соціальних груп, класів [1, 3, 20], виступає як об'єктивне ставлення соціального суб'єкта до суспільних умов, яке відбиває спрямованість позиції та поведінки при обранні чи створенні умов задоволення своїх потреб, для реалізації мети подій [12, 14, 20], його зміст визначається матеріальними умовами життя людей, місцем, яке вони посідають в історично-конкретних виробничих відносинах [4, 15]. Таким чином, інтерес як соціальна категорія виступає основою вивчення об'єктивних причин діяльності соціальних суб'єктів для задоволення певних потреб.

Психологічний аспект поняття «*інтерес*» проявляється у дослідженні інтересу як особистісного утворення, що формується під впливом *потреб*, і забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення цілей діяльності й цим сприяє орієнтуванню, ознайомленню з новими фактами, кращому відображенню дійсності [4, 8, 21], або *емоцій*, і забезпечує спрямованість людини на певний об'єкт чи певну діяльність, викликану позитивним, зацікавленим ставленням до чогось, когось [9, 16], і стає *мотивом* діяльності, обумовленим пізнавальною потребою людини, який виявляється в емоційній забарвленості процесу пізнання [13].

У педагогічній літературі поняття «*інтерес*» розглядається як:

- позитивний емоційний стан, що є одним із провідних мотивів навчання і сприяє засвоєнню знань, навичок і вмінь [6];
- активна пізнавальна спрямованість людини на той чи інший предмет або явище дійсності, пов'язана зазвичай з позитивним емоційно забарвленим відношенням до пізнання об'єкта або до оволодіння тією чи іншою діяльністю [10, 11];

- один з найістотніших стимулів набуття знань, розширення кругозору [4];
- форма прояву пізнавальної потреби, що забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення цілей діяльності і тим самим сприяє орієнтації, ознайомленню з новими фактами, більш повному й глибокому відображенню дійсності [4, 5].

Проаналізувавши різні визначення поняття «*інтерес*» у педагогічних енциклопедіях і словниках, приходимо до висновку, що розкриття його суті у педагогіці проводиться в тісному взаємозв'язку з психологічною природою означуваного поняття на основі емоцій, мотивів, стимулів і потреб особистості.

Таким чином, змістовно-термінологічний аналіз інформаційно-довідкової літератури дозволив нам розкрити різні підходи до тлумачення поняття «*інтерес*» і показав, що інтерес є невідокремленою частиною структури особистості, що спрямований на задоволення її потреб, виступає рушійною силою розвитку особистості й суспільства в цілому.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Большой энциклопедический словарь (БЭС) / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://slovonline.ru/slovar_ctc/b-9/id-23584/interes.html
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Вишнякова С.М. Профессиональное образование: Словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика. – М.: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. / С. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Коджаспирова Г.М., Коджаспиров А.Ю. Педагогический словарь: Для студ. высш. и сред. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 176 с.
6. Козяр М.М. Науково-педагогічний словник [текст] : / М.М. Козяр, І.М. Козловська – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», 2011. – 216 с.
7. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка [Электронный ресурс] / С.И. Ожегов, Н.Ю. Шведова. – Режим доступа : http://slovonline.ru/slovar_ojegov_shvedova/b-9/id-10852/interes.html
8. Психологический словарь. 3-е изд., доп. и перераб. / Авт.-сост. В.Н. Копорулина, М.Н. Смирнова, Н.О. Гордеева – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 640 с.
9. Психологічний Словник / Авт.-уклад. В.В. Синявський, О.П. Сергєєнкова / За ред. Н.А. Побірченко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf
10. Рапацевич Е.С. Педагогика. Современная энциклопедия / Е.С. Рапацевич; под общ. ред. А.П. Астахова. – Минск: Современная школа, 2010. – 720 с.
11. Словарь-справочник по педагогике / Авт.-сост. В.А. Мижериков; Под общ. ред. П.И. Пидкасистого. – М.: ТЦ Сфера, 2004. – 448 с.
12. Словник основних термінів з курсу «соціологія» для студентів усіх спеціальностей / К.А. Агаларова, В.В. Бурега, Г.–М. Саппа; під заг. ред. проф. Буреги В.В. – Х.: НТУ «ХПІ», 2015. – 44 с.
13. Словник психологічних термінів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uadoc.zavantag.com/text/15779/index-1.html>
14. Соціологія: словник термінів і понять / Є.А. Біленький, В.М. Дебой, М.А. Козловець, А.А. Котвицький, І.В. Саух, В.О. Федоренко, В.О. Цибульський, В.О. Жаловага / за заг. ред. Є.А. Біленького і М.А. Козловця – К.: Кондор, 2006. – 372 с.
15. Соціолого-педагогічний словник / За ред. В.В. Радуга. – К.: «ЕксОб», 2004. – 304 с.
16. Термінологічний словник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://posibnyku.vntu.edu.ua/psihologiya/slov.htm>
17. Философский словарь / Под ред. И.Т. Фролова. – 7-е изд., перераб. и доп. – М.: Республика, 2001. – 719 с.

18. Філософський енциклопедичний словник / Гол. редкол. В.І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
19. Філософський словник / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://5ka.at.ua/load/filosofija/filosofskij_slovník_slovník/66-1-0-9370
20. Філософський словник соціальних термінів / Ред. рада В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, В.Г. Кремень та ін. – 3-тє вид., доп. – Х.: «Р.И.Ф.», 2005. – 672 с.
21. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник / В.Б. Шапар. – Х.: Прапор, 2007. – 640 с.

УДК 373

*Лола Халмаматова, Насиба Арипова, Дониёр Тожибоев
(Ташкент, Узбекистан)*

ИСТОРИЧЕСКОЕ СТАНОВЛЕНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН

В данной статье глубоко изучена история становления и развития педагогической науки на территории современного Узбекистана. В том числе рассмотрены некоторые аспекты государственной политики по реформированию системы образования в стране.

Ключевые слова: история педагогики, развитие и этапы становления педагогики, развитие педагогической мысли и школы.

This article deeply studied the history of the formation and development of pedagogical science in the territory of modern Uzbekistan. Including some aspects of the state policy on reforming the education system in the country.

Key words: history of pedagogy, pedagogical development and the stages of formation, development of educational thought and schools.

Воспитанием подрастающего поколения люди занимались изначально: с тех пор, как возникло человечество. Однако как целенаправленный процесс воспитание берет свое начало тогда, когда в результате общественного разделения труда появляется особая профессия – педагогов, воспитателей, учителей.

Развитие педагогической мысли в обширном регионе (Иран, часть Средней Азии, Сирия, Египет и Северная Африка), завоеванном в VII-VIII вв. арабами, отмечено печатью ислама. Духовные ценности, заключенные в Коране, определяли религиозные и нравственные принципы воспитания и образования. Эволюция культуры, образования, педагогической мысли исламского средневекового мира прошла ряд этапов. В раннюю эпоху (VII-X вв.) проблемы воспитания в исламском мире не рассматривались. Первые трактаты по воспитанию появляются в XI в. (Авиценна, Абу Хамид аль-Газали и др.). Время своеобразного восточного ренессанса наступило в IX - XII вв. Вырос престиж знаний.

Открывает список ученых-энциклопедистов исламского мира основатель арабской философии Абу-Юсуф Якуб ибн-Исхак Кинди (801-873). Он выдвинул концепцию четырех видов интеллекта: актуального, потенциального, приобретенного и проявляющегося. Считая науку выше религии, Кинди полагал, что при воспитании надо формировать не мусульманский фанатизм, а высокий интеллект.

Высоко чтит арабский мир ученого и философа ал- Фараби (870-950). Аль-Фараби глубоко и оригинально видел ряд сущностных педагогических проблем. Противник клерикализма, он утверждал, что лишь безумцы могут полагать, что высшее благо находится вне существующего мира. Цель воспитания, по Фараби, – подвести человека к этому благу через поощрение стремления совершать добрые дела. Осознать, что именно является добрым